

Perodayîş û cenîya kurd

Cenî zafêrey semedê sistemî raştê tecawûz û şidetî yenê. Hetê bînî ra zî zafêreya mêrdey zî sistemî şopenê. Semedê ke qirkerdişên sistemî de cenîy zaf amey tecawûzkerdiş xo gelîyan ra birûmet eştî gelîyan... RÛPEL-3

WELAT VERROJ

Ziwan nasname yo, ziwan rûmet o... Pêveka Azadiya Welatî ya, belaş a. 24-12 - 2012 Hewtane HÛMARE: 33 E-mail: welatverroj@gmail.com

Qirkerdiş karê dewlete ya!

Bilbilê
Kurdistanî
Arif Cizrawî

RÛPEL / 6

Heta ney gamî qirkerdişên kurdan ro bîyê, bê faîl verdayê û xelat dayê kesên qirkerdê. Kurdîy zî ney qebûl nêkenê...

GURGUM Û ROBOSKÊ

Qirkerdişê kurdan, tirkan xo ra ze mubah vînayê. Bi sehezaran kurd bi hawayê fermî bin banê dewleta Tirkîya de ameyê qirkerdiş. qirkerdişê Gurgum û Roboskê înan ra ze numûne yê...

KURD WERIŞTO PAYAN

Kurdîy semedê faîlên qirkerdişan roşnî bibê ra, her roj çalakîyan vîrazenê. Şarê kurd dijî politikayên AKPî û dewleta dinyayî de weriştê payan, mafê xo wazenê ke faîlan bivîno ceza bikero...

POLÎTÎKA ŞAŞ O

Roboskê de teyareyê tirk 34 gedeyên kurd qir kerd. Komîsyon veng nêvejyeno. 28 Berfenbar 2011 de Roboskê, Mereşî de 19-26 Berfenbara 1978'an qirkerdiş viraştîy. Faîl belî nîyê... RÛPEL-5

Huner û komel

Zerweş Esnaw 7 |

Dimilkî û ziwan

Fehmi Koç 2 |

Gelo wezîrê
AKP çî plan
dima yo?

RÛPEL / 7

Şarê kurdan
de pirda
yewin

RÛPEL / 5

Gurgum û Roboskê sêpê ya

Tarîxa kurdan de politikayên serdestan yê gemarine, serreke zî bê qirkerdişî kurdan nêravêrayê. Hemeyan de zî dewletan, faîlan bi xelat kerdê û şarê kurdî qir kerdê. Gurgum, Çorum, Sêwaz, Gelîyê Zilan, Dêrsim, Roboskê û daha zafêr. Şarê kurd hinî bîyo ke qirkerdişên ke bîy û benê de eger faîlî nêvejê meydan se, qirkerdişî keno milê dewlete. No hal perseke wina ano ziwan, gelo faîlê raştine ze vatişê şarê kurd, dewlet bi xo yo?

Kirmanckî û muhîmey

Çiqas komele teknoloji û zanetiya esrî, cûyinê komele beyro awan kerdiş, endek zi ziwani û komele roversînê. Bi kilmî, roverkewtişê zanatî, teknoloji û endustrî, xo dir ziwani, komele û cûyinê raver banê

FEHMÎ KOÇ*

No wextanê peyînan de xebata ko zarawaya Kirmanckî ser hamey/yenê kerdiş, merdim pey zehf keyfweş beno. Senîn ke mirçika kovî zerey qefesî de nê hewiyena, xo verdana caxanê qefesî ro, zerrey merdimî zî keyfan ra no qeyde xo verdana caxanê sîney merdimî ro.

Ey ke samed û hesretê ziwani ver zerrey xo ra birîndar ê, şewe roc o dej û hêş cûyenê, ancax ey kesî, na zerrewêşî ra fam bikêre.

Ziwanê xo bimûsê

La tay kesî estê ke. Gama fêke xo kenê çekûyê ke fekê îna ra rişyenê war sere yo ewilî de qalê tengî ziwani û dîya nêkerdişê ziwani kenê. Teoriyey nêbiyayîşî û nêroverkewtişî bi westatî kenê. La edeb nîya ke bi ziwani xo kirmanckî / kirmanckî nê, bi tirkî qisey kenê. Tew nê zincîya înan veşena, ney zî goşî îna benî sûr. Qisey kerdişê xo de aşkera nevajê zî, seke merdimî ra vajî; "Fek ney xeyalanê xo yê ziwani ra veradê, çiyko ke bimro hindî gane nêbeno."

Ney kesî zerrewêşî û tehmê ziwani make nêzanê. Çirrey tehmê na keyfweşî nê zerrey xo de ney zî ezmanê fekê xo de hîs nêkerdo.

A coye ra, hayî înan, înan ra çinîya ke hetêke xo yo herî bi rûmet vinîy kerdo. Nêzanê "Ziwan beden o", heke ziwan bimro beden zî mireno. Na meselay tengî ziwani sero. Zerweş Es-nawî nuştey ey mi wend, bersivêke baş bi. Raştiyey ke ardebî ziwani. Raştî mi zî waşt ke na mijarê de bi çend ristaya fikrê xo wendoxan dir barê bikerê.

Kirmanckî çica ra ameyo?

Gorey dîroknanan ra kirmanckî Rohilat ra bar kerd o hamey Bakur. Gama bar kenê benê di milî (hetî), milek yeno bakur, mil o bîn zî şîno ca yo ke nika Hewram û Goran hey tê de cûyenê. La ze ke dimilî (di-mil-î) namey xo enî wîrdî milan ra bigêro. Helbet no teyna jo vacîyayîş o; beylû

Ziwan û teknoloji

Tengî û hîrayey ziwani, bi wateyêke bîy roverkewtiş û tepîyamendişê ziwani bi endustrî, zanatî û şeweya cûyayîşê komeleya wa girêdaye ya. Goraya ko ez fam kena, komele û ziwani werbiynî kenê wey û ya wirbiynî rover benê, yan zî, bi werbiynî dir bi sînor û statîk manenê. Çimkî, komeleye bîyayîş ancax bi sayey ziwani ra viraziyena, yan zî awan bena.

kerdişek zanistî nîyo. Merdim gama tayke wîrdî û xorê bewno no mil o ko hameyo Bakur, Rêze Koyanê Tatwanî ra dest pêy ca bîyayîşî kerdo Koyanê Sasanî, Koyanî Amedî, Koyanî Çewlîgî û heyani koyanî Dersimî bîyê emar û bi cah bîyê.

Merdim eşkeno Koyê Qerejdaxî zî nay rêze koyan wa ya gire bido. Merdim bal xo dano zehfî cîyna her tim cûyinê şaristanî ra dîr vindertê. Xo rê cûyinê dewan û ey koyan baştir vîynayo. Teyna esrê vîstine de çend e rey dewê koyan hamey veşnayîş warey xo, newe ra dewê xo awan kerdê.

Merdim işkeno no persî biperso, gelo çirra (çiyre) Dimilîyan qeybê cûyinê xo deşt û şaristanî nê tim dewî û koy weçînay? Jo eşkeno çend samedan re qal bikero.

Tarîx de bapîrê kurdan ey verîynî bi namey Gottî-Guttî yenê şinasnayîş. Mehney Guttî: "Şarê koyan - wayîrê dewaran" yo. Yan zî koyijî hameyê vatiş. Meqsedê na rista wina yo: Yanî kurdan seranserê tarîxî de koy, xo rê war û mesken girotê. No zey genetîgî, xo di dimilîyan de dayo cûyayîş. Se-

Miheqeq serhedê bîynî zî estê. La ey sereke "simgesel ziwan" yo. La eynî çiy qeybê ziwani zî ferz ê. Çiqas komele teknoloji û zanetiya esrî, cûyinê komele beyro awan kerdiş, endek zi ziwani û komele roversînê. Bi kilmî, roverkewtişê zanatî, teknoloji û endustrî, xo dir ziwani, komele û cûyinê raver banê. Şaristan zî enê herê xusûsyetan rê dayikî kena.

medo hêmîy, qey xo pawitişî bi yo.

Ey dîyinê; qeybê serbestîyey cûyayîşî bîy, ey hêrine: zehfîyey aw û fêkîyan bi. Ko eşkeno enê xalan bi hilûl û mercan qisey bikero. La qeybê ke nuşteyey ma deng nêbo, ganî ma tepîya ageyr mijarey ziwani ser de. Ma bi kilmî eşkenê vajê ke dimilî çiqas dewijan endek zî koyijan o.

Perwerde muhîm o

La rastîya ke ma eyro hay tede cûyenê, ganî xo çim ra vinî nêker û baş bivîn, gan gorey teknoloji, zaneti û şaristanîyîya eyro, ziwani ma yo qedîm kamco qadan de qîm nêkeno, yan zî kêmiyayî esta û hewceyî bi çêkûyanê newan esta demildest ziwani zanê ma bêrê pêser dest bixebate bikerê û vengayîye ke estabeyro dekerdiş. La rasti ez bixo bawer nêkena ke vengîyeke zehf pîylê virzîya wa. Esil vengahîya pîyle di xebatey nuştîş, cigeyrayîşî û bi ziwani xo meqîsey kerdiş de ya. Esil a muhime merdim vengayîyey zerrey xo bivîyno, bi tehm û weşîya ziwani xo a vengîye debikero. Rayey ena ye zî

bewlûyo. La gamî sazîyê ke ro ziwani sero bixebityê beyrê awanker-din. Ancax merdim, bi destê sazîyan eşkeno xo bi resno heme şarê xo, ey ke hewne xori de mendê înan aya bikerê, ey ke nêweşê ziwani xerîbanê derman bikerê, ey ke verarey may xora dîrî kewtê înan zî perwerde bikerê û têkoşîney ziwani xo zî, bi têkoşîna azadî û neteweya demokratîq re berz bikerê.

Raşt a, zarawaya kirmanckî, zarawaya dewijan-koyan û ey xoza ya. Ez ramyena ke, heya eyro pak û pay mendîşê dimilî, ma dewam rê deyndar ê. La ena zî raşt a wa. Dimilî nêbiya ziwani şaristanî, ey zanatî û ey endustrî zî xo vengahîya ke yana qisey kerdişî zî, zehfê caye bi roverkewtişê qapitalîzm dir vecîyaya horte/warte. Herê zehf hetê zanetî û teknoloji de vengîy virazîya wa. La gorey mi, çekûyê ko qabey teknoloji û zanistî de vecîyay warte, merdim eşkeno bixebit no. Serreyo ewilîn de xesarey cîyna çinîya.

Dewijkî ziwani xozayî yo

Ti ziwani komeleya dewijkî, ey komeleya dewijkîya bîyne ra raverîyo. Çimkî hema komeleyê dewijkî bi eynî çîyan re mijûl benê. Heme kar û barê û şeweyê cûyinê înan nizdî werbig nîyo. Caye ra ziwani dewijkî ziwani komeleyî û xozayî yo. Loma heke teknoloji û zanatî dewijan qîme cûyinê înan keno, sedemê ziwani îna zî qîymê cûyinê îna keno û rowerkewte yo.

* Zîdana Tokat ya Tîpa T

Cenî zafêrey semedê sistemî raştê tecawûz û şidetî yenê. Hetê bînî ra zî zafêreya mêrdey zî sistemî şopnenê. Semedê ke qirkerdişên sistemî de cenîy zaf amey tecawûzkerdiş xo gelîyan ra eşti...

Her daîm cenîy benê mexdûr. Kurdistanî de çimkî perodayîş bena zed û heme comerdan cenîyan genî hedefe xo.

Perodayîş cenîyan ser de zaf bandor kena û vera dana. Çimkî perodayîş bi zihniyeta comerdan bena. Ema cenî her daîm daha zaf benî mexdûr. Camerdan cenîyan kenî pasîf û dimara qij vînenî. Dema vîyarte ra heta nîka, Kurdistanî de û hem dinyayî de, cenîyan ze objeyê vînyayê.

Dema ke cenîy vengê xo vejenî, ya qetil benî, ya zî şidet vînenî. Çimkî, dînya de comerdan cenîyan ze objeyê namûsî vînenî.

Her daim têkoşîna cenîyan ser hem zext esta û hem zî înkâr û îmhâ esta. Semedê ey zî, cenîyan hertim pasîfîze kenî semedê ey zî, cenîy zaf taxrîbat benêy. Ema azadîya cenîyan civatî de zaf muhîm a.

Çewlîgî de keynekê veşnay

Qirkerdişê Dêrsimî de zaf cenîyan întîxar kerdê çimkî tacavu zî hezar û 500 hep cenîyan kerdê. Nuştox Yalçın Kuçuk pirtûkê xo de zaf çîyan nuşto. Dêrsimî de tecavûze cenîyan kerdê ra zaf cenîy xo întîhar kerdê û xo gelîyan ra eşte war.

Qezaya Çewlîgî Darahenî de, yew keyna tena keye de lejkeran zî adir eşto keyî. Kena bon pîya veşnay. Keyna mîyanî adirî ra vejyena û lejkeran rayna kena benî zerê erzenî mîyanî adirî. Yanî lejkeran Kurdistanî işgal kenî û tecavûzê cenîyan kenî. Ema tena tacavûz nêkenî, îşkence û zextan zî kenî.

Dema feodalî de ol!

Dema feodalî de cenîy daha zî zêd biye mexdûr. Comerdan eşiretî de ce-

Perodayîşî de cenîya kurd*

Cenîyen kurd qetil kerdîy

Mîyanî şarê ma de trajîkomîkî esta. Comêrdan mîyan de zafêrey vanê ke: "Eger cenîy çîyê xirap kerdbo, qetil bikerê!"

Mîyanî cenîyan û comerdan de her daîm cudayî esta ey zî cenîyan kena mexdûr. Eger ciwatî de morali yew kes zaf xirabo, ya cenîya xo û ya zî waya xo ra heqeret keno. Na pirs-girek zaf Kurdistanî de esta û zaf

zî zar dana ciwatî. Semedê ey zî, cenîyan ciwatî de zaf kenê tengasî mîyan. Çimkî ciwatî de, cenîyan ze objeyê namûs vînenî.

Na xo ra kerdê felsefeyek. Na zihniyet zaf talûkeyîn a. Çimkî sistem zî na zihniyetî ra hes kena. Ciwatî de xusûsî nêwazenî cenîyan fikre xo bi-vajî. Her daîm zilm cenîyan ser de esto.

nîyan pelixnay û pelimnay û mîyanî malbatî de cenîyan ra, cenîy nêşkenî xo averd biberî. Comerden kurd semedê welatê xo perodayîşî de cay genî, ema, semedê cenîyên zî polî de mendê. Çimkî pirs-gireka pîl, cenîy sebikerî se, vanê ke gunayo. Ema comerd zî heme çîy zaf rehet kenê. Yanî ol aletî heme çîy kerdê...

Cenîy nîka resayê çîça?

Dema vîyartera hetanî nîka, cenî-

yan zaf zehmetî dîy. Ema hîna zî xebatê xo avera berdê.

Nîka zî cenîy sistemî de xebat kenî. Teberî de zî aktîf xebat kenê. Çimkî ciwatî de cenî zaf muhîm a. Cenîy perodayîşan ra zaf dej ontê ema hîna zî payan ser de vîndenê. Cenîy kokî xo, xo vîra nekenî. zîwanê xo, xo vîra nêkenî.

Nagam cenîyan tarîxî de cayê xo girotê û têkoşîna xo danêy.

*Cigeyrayîşê malperên internetî

Jiyan

Nesrîn Orak

oraknesrin@gmail.com

Mezgê qirkerdişî hewna dewam keno

Tarîxa Tirkîya û dewletên bînan de qirkerdişê kurdan zaf biyê. Nînan ra yew zî Tirkîyayî de qirkerdişê Gurgumî yo. Par qezayê Şirnexî Qilibanî dewa Roboskê de dewleta Tirkîya hîna qirkerdiş kerd û 34 heb sivîl qetil kerdî. Parî ra heta nîka dewleta AKP semedê ey sivîlan yew cigeyrayîş nêkerd û ze qirkerdişê Gurgumî wazeno bê bersiv biverdo. 34 serr veroci bi seyan kesiy amey qirkerdiş û heme kurdî biy. Çimkî hikûmet qirkerdişê kurdan xo ra mubah vinaya û vînenê. Hetê qirkerdişî ra zaf serkerftinên hikûmeta Tirkîya biy û goreya min, serr bi serr dewlete xo kurdan ser de cerib-neno û nêwazeno kurdî zêd û zengîn bibêy. Qirkerdişê Gurgumî de xusûsî elewîy amey qetilkerdiş. Dewlet tehamûle elewîy nêkena. Semedê ey hertim mîyanî nijadperestan û mîyanî elewîyan de şer vejeno. Sebebê ey zî, dewlet a. Şarê kurd zî ney qebûl nêkeno û vejyeno kuçeyan mafê xo wazeno. Polês zî êriş keno û qirkerdişan virazeno. Dema qetliyaman de gruben faşîstan kewtê mîyanî elewîyên ke elewîyey romayê. Nê tûtan verday, nê zî cenîyan û ne zî îxtîyar û comerdan hemeyan qir kerdîy. Hetanî nîka yew îdarekerî Tirkîya semedê qirkerdişî elewîyên ke elewîyey romenê, qaleke zî nêkerdê û heta wazenê hewna zî bi her hawayî qirkerdişê fizîkî û bi her hawayî hikêrê.

Pekî qirkerdişê Roboskê kam kerd? Hema zî ey zî nevetê ortê. Raşteyî de kamî ey qirkerdiş kerdê belîyo, ema, dewlete zî ey kesan pawena. Çimkî pîya hereket kenî. Erdogan semedê ey, qirkerdişê 34 sivîlan, hewna nêşîyo Roboskê. Hikûmet gerekî semedê Roboskê malbatan û şarê kurd ra lêborîna xo biwaştaynê.

Kurdistanî de cenîbîyîş zaf zehmet a

Cigeyrayîşan de vejyayo meydan ke, ciwatî de eger yew cenî her tim gura comerdan bikero sez î, dema ke mêrde, cayêke ra biriradyo an zî moralê ey xirabe bos e zî, bi cenî an zî keyeyî de pêrodayîş vejeno. Mînak Kurdistanî de karê comerd çîno se, ya zî teberî de çîka xirap dîy se, yeno keyê xo, ya wayê ya zî

cenîya xo dir munaqêşe keno. Yanî Kurdistanî de cenîbîyayîş zaf zehmet a.

Zafî hetî sistemî ra cenîyan zaf benî mexdûr û hetî comerdan ra zî cenî zaf benêy mexdûr. Ema semedê holbîyayîşê ciwatî, cenîyan zaf xebat kerdê û kenêy. Ema kurdistanî de her daim cenîyan qijî ra zewijnayî. Cenîy ciwatî de zaf amey

pelixnayîş. Semedê ey zî kulturê kurdan zî hedî hedî vîni beno. Îskenderê Pîl Zagros de dema vîyartê ardo ziwan: "Bê cenî kes nêşkeno bişêro Rojhilata mîyanin. Cenî zaf muhîm a." Semedê ey zî, lejkerî xo û cenîyanî kurd yewbînan dir zewejnayo. Cenîyanê kurdan zî kerdê aletê sîyasetê xo.

AZADIYA WELAT
Zozan Basın - Yayıncı Adına
İmtiyaz Sahibi
Halime PARLAK
Yazı İşleri Müdürü
Aydan ATAR
Yönetim Keri:
Diclekent Bulvarı
Termil Apt. Kat:3 No:9
Kayapınar / DIYARBAKIR
İdare Tel: 0 (412) 251 38 88
Yayın (Wesan)
TEL: 0 (412) 237 48 90-91
Fax: 0 (412) 237 48 89

Baskı (ÇAP):
Stenbol: Gün Matbaacılık, Reklam, Film,
Basım, Yayın,
Tan. San. Tic. Ltd. Şti.
Telsizler Mevkii Beşyol Mah.
Akasya Sok. No: 23/A
Küçükçekmece / İSTANBUL
Tel: 0 (212) 580 63 81
Edene: Arslan Güneydoğu
Gazetecilik, Matbaacılık, Kağıtçılık Yeni
Doğan Mah. 2108 Sok. No:13/A Yüreğir /
ADANA
Tel: (0322) 346 03 71-72
Genel Dağıtım:
Turkuvaz Dağıtım Pazarlama

Serêkanîyî de şar perîşan o

Çend mengo ke Sûriye de rejîma Esed ra şar remeno. Ya şinê Kurdîstana Rojawan ya zî kunê sînorê Tirkîyayî miyan. Çend mengêy ke Dewleta Tirkîya hadreyeya kesên ke kewtî zereyê Tirkîya kerdîy. Goreya vatîşan, kesên kewtê Tirkîyayî ra tikeyan hêzên Tirkîya perwerde kerdîy û apeya şirawitê Sûriye ke bi kurdan ra şer bikerê.

Goreya xeberên ke sînorê Tirkîya û Sûriyeyî ra yenê, zaf kesên çete Tirkîyayî miyan ra şinê kunê Sûriye şariştanê Serêkanîyî û dijî kurdan û rejîma Esed şer kenêy. Encamî de zaf kurdîy ameybîy kîştîş û hêzên Hêza Pawiyayîşê Şarî (YPG) ke ciwanên kurdan ra pêk yeno, dijî înan têkoşîn dabi û çeteyan ra zaf

kesan kîştîbîy û zafêran zî birîndar kerdbîy.

Goreya ke ame vatîş zaf birîndarên çeteyan ardê Tirkîya û derman kerdê.

Şarê Serêkanîyî zaf perîşan û muhtacê heme çîyan bîyê. Semedê ke şer esto kes nêşkeno semedê werdiş û ewnîyayîşê weşeya xo zî bikero.

Şar patriyotan nêwazeno

Dewleta Tirkîyayî semedê waştîşê hevkarên xo DYA û YE bikero ra patriyotan yanê antifuzeyan sînorî de yanê zafêrey kurdan miyan de bi ca kenêy.

No zî şarî miyan de tetixaney viraşto. Şarê Edeneyî semedê patriyot yenê ronayîşî ra betekên xo bi hawayê protestoyî ardî zîwan.

Şar ano zîwan ke bicakerdişê patriyotan bi qanûnî û waştîşê şarî nîyo. Veng day dewlete ke wa patriyotan bica mekerê. Çimki dema ke bica bikerê goreya dane-yên şarî, cayên patriyotan do hedef bigo û eger şer bivejyo do herî zêd şar zîrar bîvîno.

Wa UNESCO sûrê Amedî bikero lîsteyî

Serekê Şaredariya gird Osman Baydemîrî ard zîwan ke lazimo mah eme bidil û can biwazê ke sûrên Amedî wa bikûrê lîsteya mîrasê dinyayî ya UNESCOyî miyan.

Şaredarî îdia kerd ke eger bikûro lîsteyî û tadilat bêrokerdiş, do hertî tayn 2 kat zêdêrê sûrên Çînî tûristîy bêrê Amedî zîyaret bikerê. Hetê bîni ra ard zîwan ke, kampanya îmezeyan ya semedê sîr bikûro lîsteyî, hintayê s ya sî-yasetî, sîyaset nêknê. Bi dil û can ney karî wazenê û kenêy.

Sayî û dezgeyên sivil û zaf humarey de şar hetkareya ney qampanyayî kenê.

Rayîrên Kurdistanî giroteyê

Goreya xeberên ke çend rojîyê estêy, rayîra hezaran dewên şarîstanê Kurdistanî giroteyê. Zafêreya mexdûrê vewra zimistanî dewijî yê. Zehemtey miyan de sewalên xo ewnîyenê. Nêweş bê zî nêşkenê bêrê sîkan de xo derman bikerê. biqêdera xo rûbirû mendê.

Her çiqas rayîrberîy ci bidê ke rayîrên girote abikerê zî, vewr rayna rayîran geno û şarî

perîşan kerdo û Kurdistanî giroto lepanê xo mîya. Dêsim, Xarpêt, dormeyê Amedî, Mûş, Erzirom, Erzîngan, Sêwas, Mereş, Wan û temamê herêma Serhedî û herêmên Colemêrg, Şirnex û yên bînan de rayîra hezaran dewan giroteyê. Hinî esyno ke no zimistan do goreya zimistana ke yeno daha zî xedar ravêro.

Meteorolojî her tim hişyarey dano..

Talabanî nêweş kewt berdî Almanya

Serekomarê Iraqî Celal Talabanî 17 kanûnî de krîza dil ravêra û wedartî nêweşxaneyî. Pey ra rewşa ey weş bi. Goreya doktoran rewşa Talabanî weş o. Hetê bîni ra ardî zîwan ke, dil, gurçik û mezgê ey de problemîy estêy. Pey ra Talabanî berdîy Almanya ke derman bikerê.

Sex Bedrettîn ame vîrardiş

Îdamkerdişê Şex Bedrettînî serro ra 592 serr ravêray. Şarî ey vîra nêkerd û mezelê ey sero ey vîrardi.

Seserreyaya 15 de axa Osmanîyan de cuyayo. Semedê fikrê xo amebi îdamkerdiş. Mezelxana Çemberlîtaşi de

mezelê ey sero ame vîrardiş. Mezelî ser de sloganê: "Rayîra Bedrettînî şoreşa sosyalizmî" qîray. Hetê bîni ra destan Nazim Hikmetî ya Şex Bedrettînî ame wendiş. Qisekerdişan de nîrxên Şex Bedrettînî amey vatîş.

Cenîyê sporbazî estêy!

Cenîyên sporbaz yê Kosera Mêrdînî, deplasmanî de bi cenîyên Kayserî kay kerdîy. Encamî de 2-0 maçı girotî.

Federasyona Fitbola Cenîyan ya Tirkîyayî Lîga 2'yine Grûba 6 de Koser.

Beledîyespor maça xo ya hewteya 6'in bi Kayserî Gençlerbirliği Spor de kaykerd û encamî de bi goleştişê Seçil Çoban û Pinar Demîrcî ke deqeyên 70 û 90 de eştî 3 pûan qezenç kerd.

Firarkerdişê zîndanî de 17 kesan can da

Bakûrê Meksîkayî de dema ke giroteyan firar kerdê, 6 qerdîyan bi temamî 17 kesan cuyê xo vinî kerd.

Eyaleta Durango de, goreya daneyên wezîrê ewleheyî, Zîdana Gomez Palacio de firar bîyo. Grûbeke girote sikefta ke kenayê û dema remayîşî de dêsê zîndanî ser de ameyê vînayîş û kûleyî ra gule vera înan dayê. Pêrodayîşê ke vejyayo de 11 girote 6 zî qerdîyan cuyê xo vinî kerdê. Menga îlonî de zîdaneke bîni de 130 giroteyan firar kerdbi.

Qirkerdiş politîka dewlete ya!

Tarîxa kurdan de politikayên serdestan yê gemarine de, serreke bê qirkerdişê kurdan nêravêrayo. Dewletan, failan bi xelat kerdê û şarê kurdî qir kerdê. Gurgum, Çorum, Sêwaz, Geliyê Zilan, Dêrsim, Roboskê û ...

Kurdan xo vînayo nêvînayo qirkerdişan ra ameyê ravêrayiş. No hal hinî bîyo ke mezgê kurdan de bi ca kerdo. Bi teybet zî sînoran û kurdên bêrêxistin mîyan de goreya daneyên fermî yê dewletî qirkerdiş virazjajo. Nêy qirkerdişan ra Gurgum (Mereş), Çorum, Sêwas, Geliyê zilan, Dêrsim û herî peynî zî qirkerdişê kurdan bi Roboskê ame ziwan.

Dewleta Tirkîyayî her ke şino sîstama qirkerdişê kurdan bedîlneno û celebriyayîşê newe virazeno. Roboskê de bi teyareyên xo 34 gedeyên kurdan qir kerd. Komîsyon nezdi serreko xebe-tanê xo keno ema veng cira nêvejyeno. 28 Berfenbar 2011 de Roboskê ame de qirkerdiş virastî. Mereşî de 19-26 Berfenbara 1978 de û Çorum, Sêwas, Dêrsim, Geliyê zilan û daha zafêr qirkerdiş virastîyî û heta ney gamî zî failê înan nêvetê meydan.

Faîl dewlet o!

Şarê kurd hinî bîyo ke qirkerdişên ke bîy û benê de eger failî nêvejê meydan se, qirkerdişî keno milê dewlete. No hal perseke wina ano ziwan, gelo failê raştine ze vatişê şarê kurd, dewlet bi xo yo? Çend mangan verî komîsyonî ardbi ziwan ke tikey kesîy nêverdanê ke rapora Roboskê bi hawayê serbest eşkara bikerê û heta vatibi ke, hinî eyseno ke rapor do meyro eşkera-

kerdiş zî. Goreya wekilên BDPî û kesên şarhes ke komîsyonî de ca girotê pey temaşekerdişê dîmenên heronan ke bi saetan amebi qeydkerdişî, ardbîy ziwan ke dewlete bi çimanê rût vînayo ke ey kurdên ke Roboskê de amey qetilkerdîş şarê sivil o û rayan zî bi teyareyan qetil kerdê. Û ardbî ziwan ke bi plan, dek û dolaban qirkerdiş ameyo virastîş. Heta giştî paye berzên Tirkîyayî zî qirkerdişî ra haydar bîyê. Pey

ney vatişê înan, wekil û hetkarên AKPî ke komîsyonî de ca girot bîy zî ardbî ziwan ke, dîmenên ke temaşe kerdbîy de sivil nêveysayê. Qeretû felan bîy.

Qirkerdişê Gurgumî ra bi des seran, ya Roboskê ser ra zî serrê ravêrayo, ema dewlete failan nêveto û ceza nêdayo. Mereşî de çend kesîy bi formalîte amey cezakerdiş esilî nêtepişyay an zî amey veradayiş. Roboskê de veradê formalîteyî, dewlete kesên ke qala qirkerdişê Roboskê kerd tepiş û eşt zîndan. Keyê Encû ra zaf kesîy amey binçimkerdiş û tikey kesîy zî na gam zîndanî de yê. Şar qenata xo weş ardo ke giştî dewlete qirkerdişan de esto û bertek mojnê.

Kurdîy weriştê payan

Kurdîy semedê qirkerdişê Roboskê roşnî bibo ra hima her hewte çalakîyan virazênê kî wa, dewleta failê qirkerdişan bivejo. Tenê şarê kurd nê, tirkan mîyan de kesên ke politikaya AKPî weş famkerdê û sazîyên sivil yê tirkan zî rayrayan bertekê xo qirkerdişê Roboskê de mojnê dewletî û AKPî ke failî belî bibêy. No halê şaran zî weş dano eysayiş ke rûyê AKPî weş vînayê. **AMED**

Zîndanên Tirkîya û edaleta AKP

Zîndanên ke Tirkîyayî de estê heta ney gamî zafêreya înan kurd tede yê. Çend serren peynî de bi hezaran kurdên ke dawa kurdîteya xo romay û xizmeta şarê xo bi hawayê demokratîk kerdê, dewra AKPî de zaf eştîy zîndan. Ewro zîndan de ca çino ke rakûrê. Hetê ney zî zextîy zaf bîyê û rayîrberên zîndan qanûn nêşinasnê.

Demên peynî de Zîndana Şakran, Kiriklar û daha zafêran de nameyên ke giroteyan şirawitê ra, eyseno ke zext û îşkenceya bi her hawayî estêy.

Giroteyî wazenê ke sazî û dezgeyên kurdan ney mijarî ser de bivinderê û hal bikerê.

Goreya nameyan, idarekerî qanûna dewletî nîyanê ca û qanûna xo ramenê. Bi teybet zî giroteyên kurdan ser de zextîy daha zî zaf êy.

Şarê kurdan de pirda yewin...

Ehmedê BIRA - AMED

Kurdîy nêy rojanê ke ravêrenê de, tarîxî de rayên sifteyine; bi sîyasî, xizmet an zî zenbî çîyan tarîx nusenê. Nînan ra yew zî raya sifteyine yo ke şaristanê kurdan yê Tirkîyayî de pirdeke bi asansorin viraz-yeno. Virazyayîşê pirdî xizmeteke Şaredariya Gird ya Amedî ya.

Goreya daneyê Mudireteya Ragihandîneya Şaredariya Gird ya Amedî ra gu-rekarê teknîkî Temel Cengîzî ard ziwan, raya sifteyino ke çîyê ke wina Amedî de virazyeno. Armanca înan berastengan ra nêbê asteng o: "Amedî ewilin, Tirkîyayî de zî bi ney şekl û sîstemî raya sifteyîn o ke pirdeke wina virazyeno. No bi nasîbê şaredariya ma. Armanca ma her merdim şaredarî ra xizmet bivîno yo. Heta ney gamî berastengîy nêşkiyay ke rayîrên zaf qerebalix de bi rehetey ravêraynê. Eger pirda ma biqedîyo do bi asansoran daha rehet bişêrê û bêrê."

Pirda qeza Rezan (Baglaran) Cadeya Koşiyolî de virazyayo. Cengîzî ard ziwan ke Amedî de no tewrî de 2 hebîy pirdên peyareyan do bivirazyo. Ya yewin Ca-

deya Koşiyolî ya bîn zî do Cadeya Dicle-kentî ser de bivirazyo.

Şaredarî qanûn ard ca

Goreya qanûna Tirîyayî semedê ke berastengî rehet bikerê, pird, dibistan, nê-weşxane, wesayitên ragihandîni yê komî û znb. cayên ke berastengî yanê seqetî zehmetey oncenê gere nîmeyê Mengên 2012 de heme cayan de astengey biyameynê wedartiş û pirdênke estbîy de gere asansor biyamaynê virastîş.

Sazî û dezgeyên berastangan zaf rayan ney mijarî de daxûyane dabîy ke dewlete qanûna ke vetibi nîyardo ca. Ema, Şaredariya BDPî ya Amedî bê-qanûnî qebûl nêkerd û qanûna ke dewlete nîyard ca, pêk ard û rûyê berasetgên da wîyayiş.

Tecawûzkar dewlet e

Zaf rayan kesên miqaman dewletî de ronîsteyê tecawizê cenîyan kerdê û her rayê de zî bê ceza mendî. Çimê medyayî ver de heme çî beno û veng înan ra nêvejyeno. Medya kurd û çepij tenê gemareya dewlete nuşneno. Sere daya walî û walî vato: "Îhtîmale herî peynî û zor tok işenê!" cenîya mamoste Gulşah Akturk şî memleketê xo Konya û orteyê kuçeyî de ey qetil kerdîy. Bi ney hawayî zî mezgê AKPî weş vejyayo teber.

Wan de cenîyê bîn, raştê tecawizê ameya. Semedê ke AKPî kurtaj kedexê kerdo ra zî nêşkiyaya ke ber berza. Cenîya 23 serre, sere daya sazîyên cenîyan ke ay bipawê. Dewlet vano: "Şima raştê tecawizî amey zî tûtê xo bîyarê. Ma do pîl bikerê." Dewlete nêpaweno. **AMED**

Bilbilê Kurdistanî M. Arif Cizrawî

Deyîrvaneya Kurdistanî ziwane kurdan paya sero da vindarnayiş. Cizrawî eş û jana kurdan her cayî de ard ziwane û kurdan hişyar kerd. Şarî ey ra vatê 'Bilbilê Kurdistanî' û radyoyan de xebat kerd

Arêkerdox: XOSER WELAT

Di resayiş û ameyişê na roje yê çand, huner û ziwane kurdî de hîmêy binkeyî-nan ra yew zî deyrîy û deyrvanîye yê. Di heman demî de deyrîy û deyrvanîye, vajêrîya tarîx û cuwiyayîşê şarê kurdî yê. Şaro kurd, ravêreyîyêka zaf dûr û derge ra na heta, di welatê xo de û axa xo ser ro, perçebîye cuwiyeno. Naye ya giredaye ziwane, çand û hunerê şarê kurdî zî, di bin qedexe û zilmî de bîyo. Şarê kurdî, hemver na rewşê û xoverdêrîya hemver na rewşê de, tim û tim xo ro deryan û deyrvanîye girewto. Heme derd, êş, weşî, nêweşî û kêfweşî-yê xo bi deryan û di awazê deyrvanan de lornayê.

Şarê kurdî, carna têkoşîna xo ya seba azadî, carna êş û janêy ke di na rayire de ameyê antiş, wext bi wext hesretê xo yê welatî û dem bi dem zî eşq û heskerdişêy xo bi deryan ardê ziwane. Di erdenîgarîya kurdan de deyrîy, bi hunerê deyrvanan zerrîye ra dekwetê çekûyan û çekûyan ra kerdê veng û awaz. Nê deyrvanan ra yew zî, mijara na nûştêya ma, Mihemed Arifê Cizrawî yo.

Mehkemeyê Îstîqlalî

Cizrawî di 13 serreyîya xo de, bi hinceto ke hetkarîya serrewedartişê Şêx Sehîdî kerda, tewer Serekê Cemîyeta Tealî ya Kırde, Seyîd Evdîlqadir û 12 embazanê xo, Stembolê de yeno girewtîş. Dim ra, tewer embazenê xo şirawenê navenda serrewedartişê, Şaristanê Amede.

Di êy seran de dadgehêy namedarîy, dadgehêy Îstîqlalî est ê. Gureyê nê dadgehan seba kurdan, cezayêy îdamî dayîş o. M.Arif û embazêy xo di dadgeha Îstîqlalî de yenê daraznayîş. Seyîd

Gedeteya xo ra deyrvaney o

Di miyanê şarê kurdî de gama ke behsê deyrvanan bibo, nameyo ke hetê zafêrî kurdan ra bîyero û yeno zanayîş M. Arifê Cizrawî yo. Deyrvanîy deyrvananê, Cizrawî zî zey Evdalê Zeynike vatîşî reyde, deyrîy viraştê zî. Mihemed Arifê Cizrawî, bi goreyêko ser ro ameyo pêkerdiş, di serra 1912 ine de, di Cizîre de ameyo dinya. Daya ey Edîla Xanim a. Edîla Xanime zî deyrvane bîya. Di deyrvanîya M.Arif de wayir bandore ya. M. Arif di gedeyîya xo de, deryan reyde heşir-neşir bîyo û behreya ey a deyrvanîye di êy serran de aver kewta. Êy serrîy, di heman demî de serrêy averkewtişê ferasetê kurdewerî û kurdeyatîye yê. Cizrawî di ney temen û serran de, di miyanê ney ferasetî de ca giyeno.

Başûrî de, têkilîyêy neteweyî germ benê.

Dihokî de rehmet kerd

Deyrvano nemêrd, roja 17 ê kanûna serra 1986'ine, di 74 serreyîya xo de, di nêweş-xaneyêkê Dihoke de, şî ser dilovanîya xo. Di wareyê hunerê deyrvanî û deyrvan de seba şar û hunermendanê kurdan, arşîvêko ercîyaye verda. Gorê ey hîra û rihê ey şad bo.

Evdîlqadir û panc embazêy xo yenê îdamkerdiş. M. Arif seba ke temenê ey qîco, îdamî ra xelesyeno. Di maberê serranê 1925 û 1929 de, çar serrîy di Amede de di zîndan de maneno. Cizrawî, ke hefsî ra vecîyeno kesêko heşyar, xozana û xonas o. Zey heme kesêy xonas û kurdperweran di bin zext û zordarîyan de maneno. Reyna zey heme kesêy xonasan, koçberîye bena qedera ey zî. Cizrawî hember zext û zordarîyan neçar maneno ke koç bike-ro, şîyero Bexda.

Ravêreyîya Radyoyêya Bexda

Koçberîye di gîyanê Cizrawî de wayir bandorêka girane ya. Hesretê welatî, êş û janê şarê kurdî, benê mijara deyrane ey. Di deyrane xo de hesretê welatî, hemver zilm û zordarîye, xoverdêrî û lehengîya xort û serekanê kurdan lorneno. Di miyanê şarê kurdî de bi nameyê "Bilbilê Kurdistanî" yeno namekerdiş.

Cizrawî, rocêke wazeno Mela Mistefa Berzanîyî bivîno. Ey ra perse-nê, vanê ma vacê kam? Cizrawî vano,

vacê "Bilbilê Kurdistanî" Berzanî ey qebûl keno. Di maberê sohbetî de ey ra perseno "Ti kam cayî ra benê Bilbilê kurdistanî" Cizrawî vano; No name şarî min a nawo.

Meyrem xan û Cizrawî xebat kerdîy Cizrawî di serra 1939 ine de, di Radyoya Bexda beşa kurdîye de dest bi xebate

keno. Xem û êşê xo yê koçberî û hesretê welatî, nê xebatanê xo de bi kar areno. Veng û awaza Cizrawî miyanê şarê kurdî de daha zêd vila benê. Di Radyoya Bexdaye de, deyrvaja cenî, ya namedere, Meyremxane reyde tewer kampanyayan beno. Deyrêy ey, êy bi nameyê "Xifşê, Siwaro, Pismamo û Koçerê" berhemêy ey serdemî yê. Cizrawî him bi veng û awazê xo, him zî kurdperwerîya xo di miyanê şarê kurdî, yê heme perçeyan de yeno nas-nayîş.

M. Arif di Serra 1950 ine de, bi abîyîşê beşa kurdî ya Radyoya Êrîwanê, ewta de dest bi xebata xo keno.

Vejiyenê konseran

Radyoya Bexdaye, di vilabîyîş û hayîrocîbîyîşê çandê şarê kurdî de cayêko girîng giyeno. Deyrvanêy zey Eysana Elî (Şan), Îsa Berwarî di nê serdemî de yenê nasnayîş. Her hîrê deyrvanîy tê reyde, gelêke şarçe û şaristananê başûrî de vecîyenê konseran û hunerê xo pêşkêşê şarê xo kenê. Di nê seran de bi rayira deyrvanîye, di beyntarê şarê Bakûr û

Deyîrên ey de eş û jana kurdan bi

Mihemed Arifê Cizrawî, awaz û hunerê xo tim û tim seba şarê xo bi kar ard. Dewe bi dewe, ware bi ware geyra û deyrvanîye kerdê. Tim û tim waşt bi awaz û deyrane xo di derbarê eş û janê kurdan de, kurdan

heşyar bikero. Di wareyê aborîye de wext bi wext bi tengasiyêy zehmetan dir mend. Nê serrêy ke di miyanê feqîrîye de derbas bîy, hetê hunerî ra serrêy zafêrî bi bereketîy bîy.

Gelo wezîrê AKP çî plan dima yo?

ENWER ŞÎN

Çend roj vere cû wezîrê perwerdeyî Omer Dîncer Çewlîg de yew beyanat dabi û vatibi: "Ma Serra newe de zazakî sey ziwanêko xoser hesibnenê. Ziwanê zazakî zî cîya, yew ziwanêk o."

Yeno zanayîş ke par çarçoweyê dera weçînetî de Unîversîteya Artûklû zazakî sey lehçeyêka kurdî hesibnabî. Unîversîteya Artûklû ziwanê kurdî ser xebatêk kerdibî û kîtabanê xo de vatibi 'zazakî lehçeyêka kurdî ya.' Welhasil vateyê wezîrê perwerdeyî yo xelet û bêilmî ra her ca ra reaksiyon nişan dîya.

Dewleta tirkan pê plana "zazakî kurdî nîya" ra wazena yew politikaya cîya ya parçekerdiş tetbîq bikero. Lazimo ke, şarê ma hîşyar bibo ke çimê xo akero û mûsade nêdo na politîka.

A bîn zî gereke şarê kurd, sazgehê sîvîlî û partîyê kurdan înan îqaz bikerî û wa nêverdi wa çew şarê ma ser kayan kaykero. Hêna Yeno zanayîş ke, par Unîversîteya Çewlîg de semedo ke na plane bierzî dewre û kurdan miyanê xo de perçe bikerî konseptê 'zazacîtiye' ronîya. Merdim duşmiş beno gelo qey xusûsî Çewlîg û Dêrsim ser na plane kenê?

Gelo wazenê Çewlîg û Dêrsim zî bikerî sey Xarpêt. Nê her hîrê cayî dawaya kurdan de cayêko muhîn gênê. Ma zanî ke ronayîşê komara Tirkîya ra nata nê her hîrê cayan ser politikayê xusûsî est ê. Sîstem xo gore vano: "Ini Xerpet qefelna. Nika zî dore ameya Dêrsim û Çewlîg." Labelê nêzano ke nê cayî hetta nika xo teslîm nêkerdê.

Tîya de, esas de, hikûmat wazeno pê nê beyanatanê xo û pê ê politikayê xo û bi plana 'zazacîtiye' ra kurdan perçe bikero û îdare bikero. Ma hewteyo verin zî vatibi kurdî, nameyê muşterek yê panc lehçeyan a. Yanî no karê ziwanzanan o. Hetê

Tîya de, esas de, hikûmat wazeno pê nê beyanatanê xo û pê ê politikayê xo û bi plana 'zazacîtiye' ra kurdan perçe bikero û îdare bikero. Ma hewteyo verin zî vatibi kurdî, nameyê muşterek yê panc lehçeyan a

ilmî ra zî ispat bîyo. Gereke nêbo malzemeyê sîyasetî.

Hetta nika KURDÎ-DER, Koma vate, Ziwan Kom, rojnameyê newepel, kovara Şewçila, Verroj û zaf ronşbîr û Akademîsyenî lehçeya kirmancî (zazakî) ser xebatê erjîyayê kerdê. Hetta Wezîrê AKP Omer dîncer ziwanê kurdî ser fikrê xo yê xeletan vano, wa ewilî goş bido nînan?

Go rayê mi rê, sîyasetê asimilasyonî esto. Îlmî kenê qûrbane sîyasetî. Na mesela, meselaya yew şarî ya. Merdim wezîrê perwerdeyî ra pers kenê? Ti çî zanî zazakî yew lehçeya yan zî yew ziwan o? Tarîx de bi hezar serre kirmanc û zaza xo ye millet hesibnayo û pîya mucadele kerdê. Her di hetî zî xo yewbînan ra cîya nêdiyo. Mûcadele semedê kurd û Kurdistanî bîyo. Nika wezîrê AKP vejyeno bê îlmî bê zanayîşê xo vano 'zazakîciya' yanî yeno famkerdiş ke, sere de konseptê înan wina nêronîyabî. Ê zî xo vurîna û dest bi politikaya parçekerdiş kerdê. Înan ra tayî gîştê xo kerda

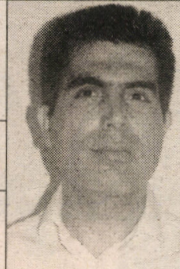
qulê zazakî û te dir kay kenê.

Welhasil senî ke hemme planê înan veng vejyayê, na zî wextêko kiml de pûç vejyena. Esas de mesela meselaya tena meselaya kesen zazakî zanê nîya. Ewro zaf sazgehê kurdan est ê. Mesela yê kurdîyetî ya, mesela yê kirmancan a zî. Eke ewro yew werzo bi nîyeto xirab vajo: 'Zaza kurd nîye' o wext kurdîti seqet bena. Mesela meselaya kurdîti ya. Kurdîti yew govde ya. Govde de sere esto, linge est, polî estê. Ti werzê yew linge cira bikerî berzî kurdîti seqet manena. Naye ra no gure keweno milê hemme sazgehê kurdan ser. Na plane zî dewamê asimilasyonî ya. Gereke her kes naye ver vinero û na plane deşifre bikero. Bi ilmî nêwanê 'zazakî xoser yew ziwan o'. Hikûmat xo neta-weta dano ke kurdan hem bi-xapîno û hem zî miyanê xo de perçe bikero. Naye ra her metodan xebitenê. Şarê ma û sîyasetê kurdan hetta nika hemme kayê înan pûç vetî. Nika ra pey zî, do pûç bikerê.

Têgeyrayîş

Zerweş Esnaw

Zerwesnesnaw@gmail.com

Huner û komel

Huner, senî ke dinyaya zereyê huner-mendî sey lêlikî deno teber, eynê wextî ra huner lêlikê komelî yo. Huner, havila ey, komelî ra bibo est o. Xora hunero ke havila ey komelî ra nêbîyo, komelî de ca nêgirewto û erjîyaye nêhesibîya yo. Mabênê komel û hunerî de zaf têkilîya nêzdî est a ke, taybetîyanê komelî kê eşkenî hunerê ey ra vejî. Hunermend, komelo ke tede ciwîyeno, tesîr deno komelê xo û geleki zî binê tesîrê komelê xo de maneno. Yanê timûtim binê tesîrê yewnan de yî.

Huner tena behsê mêrdimî nêkeno, behsê xozay û komelî zî kenê. Mêrdim muheqaq miyanê komelî de ciwîyeno. No zî ey dekeno kulturê komelî. Mêrdim, estbîyîşêko komelkî yo. Ciwîyayîşê mêrdimî, ciwîyayîşê komelkî ra kê nêşkenî cîya bikerî. Huner, ked û xebata mêrdimî reyde virazîye yo. Eke mêrdim, estbîyîşêko komelkî yo û berhemî vetî o wext huner zî estbîyîşêko komelkî yo.

Hetta estbîyîşê komelî de ol, ziwan, edetî çend muhimî, huner zî o hende muhim o. Ciwîyayîşê komelî de tewir tewir pergale erjîyayan de pêrabestişî û no pêrabestişî de huner cayo muhim girewto û no muhimîye zaf bala fikrkeran anto. Qaydê resayîşê evrenkî, komelê xo ra problemanê hemdemî bido têvernayîş û bido hesapkerdiş. Hunermend, biwazo zî nêwazo zî, dest bi komelê xo ra bikero heyane hetê mêrdimeyî ra wayîrê mesajêki bo. Komel û serûberê komelî pîrozbahî keno yan zî xeyretê bedilyayîşê no komel û serûberî beno. Her çiqas hunermend vajo: "Ez hunerî, semedê hunerî kena" rayna zî nêşkeno xo komelî ra biaqitîno. Semedo ke komel ey reyde ver bigeyro, o zî mecbûro ke komelî ver bigeyro. No semedî ra ganî komel biyero muhimkerdiş û no zî nêbo o wext hunermend vengî ra ciwîyeno yan zî bind nêciwîyeno yeno fehmkerdiş. Muhîmgirewtîş û balgirewtîşê komelî ra, hunermend xo zaf verpersîyar vînenê û xo dekeno binê barro giran. Hunermend encax komelo ke ey fehm keno, no ca de gureyê xo weş bi weş keno û hewce bikero bedilyayîşê komelê xo ra verber beno.

Mîhrîcana fîlmê Yilmaz Guneyî

Şaredarîya Êlihî û Komeleya Akedemîya Sînemaya Rojhilata Mîyanin pîya, Mîhrîcana Fîlmê Yilmaz Guney 19-23 Kanûn 2012 miyan de virast.

Mîhrîcana ke 5 rojan domya zaf rengin ravêra. Zaf filmên ke ameybîy ontîş beşdarê mîhrîcanî bîy. Xelatîy amey dayîş.

Bernameyan de cuyayîşê Yilmaz Guneyî ser de zî ame vindertiş. Semedê sereke bînî plankerdişê mîhrîcanî ney gamî ra dest pê kerd. Mîhrîcana Fîlmê Yilmaz Guney 23 kanûnî de semedê xelatîy qedîya.

Şarçe samedê zaf dar û berî estê ra, ze embara engemîni yo. Şarî mîyan de yê ke debara xo bi engemî kenêy zî zaf ê. Serra 2000î ra ber şarçe de mîhrîcan (festîvalî) benê. Nê festîvalan de hem xozayî ya şarçeyî hem kî hingemênê şarçeyî yeno şinasnayenê.

Şarçeya wesîk û cayê tûrîzmî

Cayeke dar û berin a. Engemîn, weykerdişê sewalan, ca bi ca cite-rey û tikeybo zî bezirganey şarçeyî de esto. Dormeyê ci heme koyino. Maseyê Pûlsûrine bi nameyê. Cayeke tûrîstîk o. Rayîrberî ser de nêvindenê

SEWLA AŞME

Gêxî (Kigî) şarçeyê Çewlîgî yo. Vakurê Çewlîgî de yo. Hîrayîya xo 438 km2 yo. Çewlîgî ra 75 km'yî dûri de yo. Rojhilatê şarçeyî de Azarpêrt (Adaklı), vakurê rojhilatî de Çemre (Yedisu), vakur de Pilemuriye, rojawan de Xorxol (Yayladere), başûr de Depe ca genê. Merkezê şarçe ra ber şaredariye (beledîye) çina. 4 taxî, 28 dewî, 71 gomê xo estê.

Dar û berg, hingemîn û sewal-weykerdiş ze perçeyê şarê şarçeyî yo. Bê ney karan himakî kar çino. Zaf şaristanî ney cayî ra ravêray û xo weye kerdê.

Dormeyî de koyî estê

Şarçe bi hawayê qefese derûdore de koyî rêz biyê û ze korteke, de bo. Her cay ko, gir û daristan o. Cayo tewr berz Koyê Şeytanî yo û berzîya xo 2 hezar û 650 metre yo. Miyanê nê koyan de deştî û koyê volkanîkî zî estê. Vanê nê koyî, wextê dewrê hîreyînî de awan biyê. No awanbîyayîşte tay cayî şîyê çor, tay cayî kî şîyê cêr. Demî de binê erdî ra adir û wele vecîyaya û erzîyaya têpeser. Wele û adir ke biyê serdin, koyê volkanîkî awan biyê. Na reyra şarçe cayê erdlerzî yo. Şarçe de her serre erdlerz beno.

Rojhilatê Gêxî de Koyê Şeytanî, vakur de Koyê Kizilmescidî, rojawan de Koyê Altin, başûrê rojawan de silbusî, başur de Koyê Sancaxî, miyanê şarçeyî de kî Koyê Seyidê Kasim û Koyê Şenker ca genê.

Citkarey nêbeno

Şarçe citêrî rê musaît niyo. Daristanî de zêderî darê mazêrî estê. Çemê Pêreyî Erziromî ra vecîno, Pilemuriye ra dima Gêxî ra vêreno ra. Çemê Perîye gan dano şarçeyî. Cayo ke Çemê Pêre vêreno ra ûca de dere, best û newalî estê. Newale,

dere û boxazê Kelxacî ra vêrena ra. Derûdorê boxazê Kelxacî de cayê dûzî, deştî çinê. Ciwîyayîşî rê musaît niyo. Citêrî nebena.

Ziyaret binê awe de mendo

Peyê duzegî de yew gir, peyê girî de kî yew mezel (gor) esto. No mezel, ziyaret o. Şar her serre yeno no mezeli û çimeyê awe ziyaret keno. Kurbananê xo kenê, niyaz vila kenê. Nika no cayê ziyaretî, binê bendawe de mendo. Cayê no ziyaretî bedelîyayo.

Newale de daristan, zergûnî, vilîkî, vaşî estê. Tewir tewir heywanî ciwîyenê. Newale, Taxa Selenkî ra tepîya her di hetî ser bena hîra. Tîya de deştî, cayê dûzî dewî estê. Citêrî bena, heywan weyî benê. Genim, cew, fig yenê ramitene. Sayî, gozî, tuyî, murîyî benê. Hima hima heme cayan şarçeyî bi dar û ber o.

Debara heywan û citkarey beno

Şarçe de şar debara xo bi citêrî û heywan weyîkerdişî ra keno. Genim, cew, fig, tarûtûr ramenê. Sayî, gozî, murîyî, tuyerî resenê. Mîyî (meşnayî), bizî, naxir weyî benê. Wisar be wisar şarê tiyayî vecîne wareyan. Nayine ra ber mêsê hingimênî weyî benê. Cayê berz û koyan de, tewir tewir vaşî, vilîkî benê. O reyra hingimênê şarçeyî namdar o. Bi taybetî, hingimênê vilîkanê goneyî (keven) hol o. Tamê xo, boya xo weşa.

Hewayê şarçeyî huşk o. Zimistan zaf serd o, vewre varena. 3-4 aşmî erdî de manena. Vakurê newale ra vayî yenê, beno pûk. Payîz û wisarî varis esto, şilîye varena. Amnan germ o, varis zaf çino. La cayê berz û wareyî honikê. Her cade zergûnî û awî estê.

Nufûsê şarçeyî

Nufûsê şarçeyî, bi goreyê humarîtişê Serra 2000î 6 hezar û 780 kesî yo. 4 hezar û 684 kes merkezê şarçeyî de, 2 hezar û 96 kes zî dewan de ciwîyeno.

Nameyê şarçeyî kotî ra yeno?

Bi goreyê yew vatişî, nameyê şarçeyî, dewrê Bîzansan de, nameyê

kênaya qomutanêk ra yeno. Nameyê kênaya qomutanî Kîxan bîyo, ya kî nameyê qomutan Kîxayî ra yeno.

Bi goreyê vatişêk binî; dewrê Romayîyan de qomutane Roma Kîxa bîyo. Lacê Kîxa Talu yo. Gêxî kewto binê bandora Taluyî. Şarçe de yew kela bîya. Taluyî nameyê kela kerda Kîxî. Vanê nameyê kela Kîxa bîya Kîxî. Tarîxê Erzinganî de manaya Gêxîyî welatê koyan a.

Tarîxê Gêxîyî

Tarîxê Gêxîyî milatî ra ver hetta serranê 3 hezarî şîno. Sifte tîya de Hîtîtî, Ûrartûyî û Persî ciwîyayê. Dimî ra şarçe kewto binê bandora Makedonyaye, Roma, Sasanî û Bîzansan. 1071î ra pey kewta destê Selçûkîyan, Akkoyûnlûyan û Safavîyan.

1514î de Şerrê Çaldiranî ra tepîya kî kewta destê Osmanîyan. 1663î de Amedî ra girêdiyayo. 1926î de bîyo şarçeyê Erzinganî. 1936î de Çewlîg bîyo Şaristan û Gêxî bîyo şarçeyê Çewlîgî.

Şaristaneyê Gêxî

Hetê tarîxî ra Kelaya Gêxîyî, Camîya Gêxîyî, şikefta dewa Çiçek-tepeyî, turbeya Hecî Ûsif Efendîyî, Turbeya Şex Xaronî namdarê.

Camiya Gêxîyî 1401-1402 de hetê Pîr Alîyî ra ameya viraştene. Kelaya Gêxîyî kî dewra Bîzansîyan de virazîyaya. Cayê kela gir o, berzo. Şîyîş û ameyîşê kela zaf zor o. Kela nika bîya xirbe.

Rêça Hîtîtî, Urartû û Persan heta na roje ameya. Şarçe de, dewa Çiçektepe, Koyê Sivri de şikeftêk esta. Zereyê na şikefte de di ode û samedê estoran, yew ca esto. Şikefte de dewrê verênan ra tay rêçî estê.

Nê rêçan ra yeno famkerdiş ke her dewir de şarçeyî de ciwîyayîş bîyo. Gêxî de di kilîseyî estê. Nika xirabeyê. Kamcî wextî de virazîyayê, kamî viraştê diyar niyo.

La derûdorê kilîseyan de wêneyê Hz. Îsa, Hz. Meryem û yê ezîzan estê. Nê samedî ra yeno famkerdiş ke nê kilîseyî wextê Bîzansan de awan biyê.

Maseyê pûlsûrine

Boxazê Kelxacî ra tepîya Awa Pêre hetê başûrî ser bena derg şina. Derûdorê newale de ca ca çimeyê awe resenê Çemê Pêre. Payîzî nê çimeyê awe ra masîyî vecinê. Nê masîyî sey masîyanê Çemê Pêre niyê. Nê masîyî, sey masîyanê pulê surî yê. La nayîne ra masîyê ziyaretî vanê. Cayê ke çimeyî vecinê, peyê yê cayî de duzeg esto. Binê no duzegî de gole esta. Vanê nê masîyî a gole ra yenê.

